

WWW.UNILIB.RS

Издаје сваке недеље
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . 2 „
на четир месеца . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ
ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

ПОСЛЕ КИШЕ ЈАПУНЦЕ.

Пред нама је извешће општинског подобрбора
вуковарског од 3 новембра 1874. о општинским
рачунама за годину 1872. и 1873. старог и новог
Вуковара.

Кад смо ово извешће прочитали учинило нам
се, као да смо на лађи, која је удављена била, па
су је после две три године на поље извукли. Лађа
је још рећи читава, осим неколико руна на њој,
дрва су, грађа је сва ту; али намештаја,
онога што у њој беше, или сасвим нема или је
покрхано, забачено у блату, кога се лађа напу-
нила. Халаљиви сомови сво јестиво у њој прожде-
рали су, и остала је само кора и кости. Страхота
велика а онајвећа да тако што буде у Вуковару,
де толико научена и изображена света има, де је
и српска и жупанијска власт баш за леђи општини.

Какав је то надзор наопако!

Но да се нерече, да ми претерујемо ево ћемо,
што нам се чини важније, извадити из поменутога
извешћа.

Одмах у почетку стоји:

„Пописа о имању покретном и непокретном
нема никаквога, а на искање истог одговори бивши
општински старешина, да нам га дати не може, јер
му га нико предао није.“

Дакле још пре 1872. године није било пописа.
и ко зна да ли је кадгод и прављен. Како ћеш
ти знати да ли ти што фали, кад незнаш шта имаш.
Некаже ли онај који преда другоме све своје имање
онако ђутуре: ето то што видиш то је моје и тиме
ти газдују, па ћеш ми напослетку дати рачуна,
некаже ли: кради?

И шта да речемо о томе човеку, а шта да ре-
чемо о општини, која каже: ево ти моје добро, а
кад умреш, онда ћу видети шта си радио шњим.
Или зар се друкчије даде тумачити у извешћу ово:

„Записник, који је о смрти благајника дне 22.
децембра 1872. састављен у општини је заметнут,
а на рачунском закључку од године 1871. потписан
је само покојни благајник и то туђом руком,
у којем је укупно примање 10318 ф. 53 н. а по

дневнику од исте године 6741 ф. 34“. Дакле не само
што је благајник покојан, ако му може бити покоја,
после онаког извешћа, него је још туђом руком
потписан и рачуни му се неслажу, и још је све
то добро, ал жупанија замера само рачунима од
године 1872. и 1873. пошто су само ти повраћени
општини!

Де смо ми, де је Вуковар?!

Нема прорачуна за годину 1872.

Нема записника о биковини нема оног о „димни-
ци“, о плаћању државне роботе. У дневник (каса-
журнал) није уведено 98 признаца, а њих 230 нема
судчева (кнежева) потписа, који допушта да се сме
рачун исплатити, једном речи дар-мар. „Рађено је,
као што подобрбор каже, без страха за одговорност“.
и дотерало се дотле, да општина није могла да
нађе човека, који би сачинио попис општинског
имања „јер код толиког разноврсног и раштрканог
имања општинског несме тај посао ни један поштен
човек, да на душу прими, да не би што непопи-
сано остало.“

Подборбор предлаже дакле, да се обрати на ви-
соку владу, да ова при овом страшном стању ствари
ванредне кораке нареди, и да се касир од службе
уклони.

Добро, то је за сад најпаветније, али је ипак
после кише јапунце. Плусак је до голе коже поква-
сио нас и кад смо од ладноће дрхтати почели
онда се сећамо јапунцета.

Зашто је морало доћи дотле. Зар се није могло
то предупредити. Зашто се није и пређе и сваки
час каса прегледала као сада?

Зашто смо тако?

Зашто да се тек онда у оном селу видело да
нема новаца, кад се у каси нашао бокал. Зар се
није могло на то помислити кад је кнез и касир
вукао у томе бокалу ниће у општинску кућу?

Зашто се тек онда дознало, да у порезном звању
у Новом Саду фали преко сто хиљада кад се Ву-
келић убио. Зар се то није могло видети на њего-
вом кецу?

Зашто некоја скупштина народна види тек онда, кад се не може зајма да добије, да је трошено више него што се има и тражи другог министра?

За то, јер овај неће да удари на оног, онај неће на оног, овај неће први онај неће.

Али, ред! Ни рођеном брату неопраштај; то није твоје ни његово него свију нас, ту замерке нема.

Касу сваки дан треба старешина општински да прегледи. Све књиге у које се што уведе морају се сваки дан закључити и што падне, у касу метути, пошто се у дневник уведе. Касир код себе нека ни новчића општинска недржи. Одбор општински ваља сваког месеца, да пређе и прегледи све рачуне општинске, а чланови поједини, ма кад изненада нека у месецу по који пут заишту да виде како каса стоји.

(Разуме се да није доста хтети радити него и умети изградити. Но о томе какви треба да су општинари други пут.)

Лена је реч поверење и треба га имати али то још није неповерење кад се своје својски надгледа. Вера, вера, а кад ти дође са празном касом па ти рекне: веруј куме лонцу, шта му знаш, кад је све утупао. Затворићеш га, па шта имаш отуд? Боље је и неверовати му па му поштење сачувати, него веровати па га лоповом начинити.

„Али то је ваљан поштен, чист човек.“

Куд ћеш веће чистине него лепо ведро небо, па опет народна пословица неверује ни томе небу, него каже, ако и јесте ведро ако сада нема облака, опет може уједаред кише бити, носи јапунце и пре кише, јер нашто ти је после кише јапунце?

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Српска народна позоришца дружина завршивши 19. априла о. г. у Новоме Саду своје представе, отишла је у Суботицу. У Суботици браћа наша Буњевци пригрлили су народно наше позориште као своје рођено, те се тако само том њиховом одушевљењу може захвалити, што тамо позориште није претрпело никакве штете а учинило је то да је буњевачки народ увидио ко му је прави брат и какве је крви и колена. То казује буњевачки лист који у Суботици излази а зове се „Суботички гласник“ овим речма:

„Крв није вода! — то је наш буњевачки пук сјајно показао за време бављења позоришта у Сутици. Заједно осећамо: како нам једна крвца грије наше прси, како нас само једна просвита може просветлити: народна просвита, коју достижемо онда када се просвити једнокрвне браће придружимо. А време је удесно било за народно позориште. Баш у оно време посетило је нас, када почиње дух Буњеваца из дубока сна будити се. Црква се у оно доба градила, када је народ најпобожнији био. Дуго ћемо осипати мили звук оног гласа, који нас је у ову цркву звао: глас дивног језика, који је из врлине народног живота толике красоте спиво.“

А за чланове позоришне друшине вели:

„Дивило се њима све грађанство целе вароши, јер не саме као глумци него као и људи показали су, да су најсветије користи: народне просвите заступници.

Дај Воже, повратили се што прије опет на ново нама!“

У опште наше позориште учинило је по речима самих мађарских листова читав мали преврат у тамошњем друштвеном животу, и оставило је најлепши спомен за собом. И самм они листови ма-

ђарски, који су против нашега позоришта жестоко писали, свачојаким га називајући, признали су каквије, да таке добре игре и складне целине у представама нису видели ни на њиховим најбољим позорницама. Тако исто хвалили су и владаше наших глумаца и леп ред у позоришту. А било је и таквих мађарских листова, којима је наше позориште задао било мало страха, па су таки позивали владу, да се постара о начину, којим би се могло мађарско позориште утемељити јер веле: у „дољним пределима даје представе добро уређено српско народно позориште, и задобија тамо све више и више простора. То позориште, на жалост, полази и сам мађарски свет, који разуме нешто српски.“ То је пробудило пажњу наше интелигенције, која сада ради на томе, да утврди мађарско позориште у дољним крајевима. Та научена класа хоће да иште од министарства 10.000 годишње потпоре за мађарско позориште у Суботици јер ће се, вели, само тако моћи произвести у школама започето помађаривање.

Поздравимо вас министар финансије баш и онако не зна куда ће с новци!

Из Суботице отишло је наше позориште у Бају. И у Баји су прихватили наше позориште Буњевци као своје рођено, и честити Бајци учинили су што су год могли. Одусевљење у наше браће Буњеваца беше тако велико, да су чак из оближег села Ванцаге долазили на представе, па су се са свим задовољни враћали својим кућама. И сами мађарски листови ударили су били у похвалу нашег позоришта и нашег света, нарочито, кад су видели, да је у Баји пропао огранак мађарског народног позоришта из Пеште. Тај огранак давао је представе

по неким местима у дољним крајевима за време позоришног одмора у Пешти, па је дошао и у Бају где је тако слабог одзива нашао, да је једва могао из Баје отпутовати. Да како би прошло тек друго какво друштво, кад су и сами чланови мађарског народног позоришта пештанског тако лоше среће били!

Из Баје дошло је наше позориште у Вуковар. У Вуковару је много сметала позоришном раду честа киша, која се обично недељом и свецом као из кабла лила, те се тако више пута никако није могло ни приказивати, а много је пута плаха киша и саму представу прекинула.

После Вуковара дошло је у Земун. У похвалу Земунца мора се рећи, да су и на делу показали, да им

наше народно позориште заиста на срцу лежи, па су тако још и на подмирење позоришног мањка 240 ф. добровољних прилога скупили. Нека им је слава и хвала!

Из Земуна отишло је наше позориште у Митровицу.

Из Митровице стигло је у Нови Сад 14. а почело је ту представљати 17. новембра о. г.

Позориште наше ето свуда чини да је народу српском светао образ на дивану, и корист његову куд год доспе диже; народ дакле сам би против себе био, кад би пустио да оно падне.

Ми ћемо се чешће у овоме листу те наше живе школе сећати, и желимо да и народ на њу никад незаборави!

СРПСКА УЧИТЕЉСКА ШКОЛА У СОМБОРУ.

(Наставак.)

Честита општина Сомборска подигла је овој учитељској школи 1863. крсно ново здање код св. Ђурђевске цркве, где је и дотле ова школа у старом низком здању смештена била, и снабдевши ново школско здање са свима потребама предала га је свечано 6 Окт. исте године учитељској школи.

Године 1865—1870 делали су као помоћни учитељи у овој школи господа учитељи Сомборски Ника Грујић и Ђура Теодоровић: први је предавао харм. појање и гимнастику, а други краснорис и цртање.

О св Сави год 1867, прослављена је с скромном свечаношћу црвеном и школском педесетогодишњица српске учитељске школе, којом је приликом у дворани исте школе професор Вукићевић живим речма изложио црте из прошлости истога завода. Те исте године 1. Фебруара Владика Платон Атанацковић умножи „Платонеумску закладу“ придодавши јој сва своја потраживања и приходе од конвенције и сидоксије из протопресвитерата новосадског и сегединског, која је потраживања по изричној наредби основатељевој честити прота Сомборски и управитељ српске учитељске школе госп. Ђорђе Бранковић од црвених општина и појединих дужника прикупио и Сомборској црвеној општини предао, и из којих је постао фонд Платонеумски који сада: 18.103 фор главнице има и из кога 15 приправника стипендију уживају.

На жалост није се дало основатељу Платонеума да доживи процветање свог добротворног завода Он се на пвети год 1867. у вечност преселио, оставивши свој „Платонеум“ овај живи спомен добротворства у српској учитељској школи, у којој је о постању њеном своју јавну радњу као професор,

катихета и списатељ започео. — Учитељску школу ову на укупу покојника у Новом Саду заступао је управитељ њен г Ђорђе Бранковић, а у Сомбору држан је у спомен „Платонов“ на Петров дан те исте године свечани парастос, после кога је у дворани учитељске школе скупљеном многобројном народу професор Вукићевић у подужој беседи изложио црте из живота неумрлога Владике Платона.

Године 1867. полагали су испит о учитељској способности и они приправници, који трећи разред 1866 свршише, када је школски течај по вишем налогу због рата пре времена и без испита разпуштен бити морао. Школ. 186 $\frac{1}{2}$. године држали су професори ванредни течај за приправнице на коме је било девет ученица, које су прилежно училе и у своје време испит положили. Дobar испит њихов дао је повода да су и женске почеле науке у овом заводу редовно с приправницима заједно слушати, што је најпре високо ер. угар. Министарство просвете 20 Дек. 1867 бр. 15989, а затим и народни сабор од године 1871 одобрио.

На почетку школске 1867. године успостављена је трећа катедра професорска и на њу је постављен Александар Костић дил. земљомер и професор Сомборске реалке с платом од 400 фор Професор овај предавао је у учитељској школи рачун и геометрију, мађарски и немачки језик, физику и економију.

Године 1868. било је у овом заводу више ученика из Србије а један чак и из Старе-Србије који су се прилежно у овом заводу учили. — Те су године полагали практични учитељски испит неколико учитеља из будимске епархије, а учитељи мешовитих српско-романских школа из Ваната и из

арадске околине полагаали су овде испит из србског славенског језика и црквеног појања, да би се и на даље у поменутиим школама употребити могли Ове врсте учитељски испити држани су и 1869. године. Међу ученицима 1898/99. шк. године особито се отликовао Вук Бакић из Перне, који је свршивши најпре висшу реалку с отличним успехом, овде по дозволењу в. министарства педагогијске науке за годину дана слушао, и потом испит о учитељској способности с најотличнијим успехом положио.

Године 1870. месеца Априла, баш кад се србски народни сабор отворио, сасвим изненада даде преч. г. Димитрије Поповић парох оставку на катихетском и професорском звању и последњег Априла престане држати предавање у новом заводу. Његову оставку уважи преузвишени господин Арсеније Стојковић администратор патријархата србског, по којег наредби од 17. Маја 1870. Бр. ⁹⁵/₁₂₈ је професор! Никола Вукичевић до краја школске године предавао уз своје предмете још и науку вере и србски језик и књижевност, а црквено појање предавао је за то време г. Ђакон Сомборски Димитрије Живковић. Приметити имам, да је по наредби в. уг. Министарства просвете плата главног професора и катихете у почетку грађанске 1870. године на 1000 фор. повишена. На упражњено место катихете и професора србског језика, и књижености отворен је био стечај, у след којег је између шест проситеља наредбом преузвишеног господина Администратора Патријархата србског од

10. Степ. 1870. наименован г. Ђорђе Петровић свршени богослов, који је 1. Октобра у звање уведен.

Србски нар сабор од год. 1871. узео је на основу земаљског закона у своје руке управу србских народних школа у Угарској, те по томе је и србска учитељска школа Сомборска стављена од истог сабора под управу и надзор србског народног школског савета у Ср. Карловици. По закључку саборском, и на основу тога изишавшој краљевској уредби од год 1872 течај је у овој учитељској школи на три године распрострањен и наређено је да се у њој предају ови предмети: наука хришћанска, психологија и логика, педагогија дидактика и методика с практичном вечањима у нар. школи и са историјом ових наука, старославенски и србски језик писмени саставци и повестница срб. књижености, мађарски и немачки језик; рачун и геометрија; земљопис математични, физични и политични са особитом обзиром на отачаство, обшта повесница и наособна повесница србска и угарска с науком о земаљском уставу угарском, природне науке наиме: зоологија ботаника, минералогја, физика, хемија, физична антропологија с дијететиком и науком о пољоделству, основи политичне економије, појање црквено и хармоничко појање и певање, свирка, краснопис, цртање геометријско и слободном руком; практично вртарство, свиларство и пчеларство, ручни рад женски наука о држању куће за приправнице, а гимнастика за приправнике.

(Свршиће се.)

Б Е Л Е Ш К Е.

(Кварење млека и пива.) Ретка је кућа по вароши, де се неније млеко а људи много више троше пива него вина. Пиво у које се воде сипа или наопако још понешто и шпиритуса, то је отров, који полагао човека једе, а покварено млеко ако и није отровано а оно није ни здраво. У Новом Саду, и тако је и у другим варошима требало би да има још трипут толико крава, колико има млека. Млекарница носи редовно својим муштеријама млеко и има само толико колико јој за ове треба. Једну таку запитам ја: снашо. Можеш ли дати олбу млека? Могу господине. Сутра дан запитам је можеш ли дати две, па после три четир и чак шест? и она све може. — Па шта ће остати муштеријама? — Не водите ви бриге. Ова крва даје млека колико год хоћу, и ту покаже на ћупу своју, само да има толико кунаца колико би ја могла продати, али то што сам вама дала те је баш право. — Но бели се, рекох јој, а она се насмеја и додаде кад је свет луд, што ја неби паметна била. Ред би био,

да полиција варошка пази какво се млеко на пијаци а пиво по пивара продаје али тим се путем неће доћи до чега се хоће. У једној Немачкој вароши досетили су се људи другоме путу. Склопило се друштво једно а да нико незна. У том друштву бешелекара и апотекара, па дадоше донети из сваке пиваре пива и кад су растворили пиво нашили су да их врло мало има што продају право пиво. Онда су јавили полицији и полиција није смела ником кроз прсте гледати, него просипај сво покварено пиво. То исто ваљало би и са млеком радити. Та и доктор и апотекар па и сам варошки капетан пије така пива и млека!

(Ликер од шипака.) По Фрушкој гори много је уз путеве дивљих ружа. Плод дивље руже који зовемо шипак, често опадне и иструне на земљи поред шибљике или се тек дигди од њега прави пекмез, а семе тога плода ништо се не узима. Но вешт човек од свега користи вади. Месо од плода, на које ваља мали мраз да падне изгњечи се и на

облу тога успу се две олбе праве ракије. У ово мете се фунта истученог жута шећера који је више бео него жут, и све се саспе у једно стакло или други какав суд и мете на земљану фуруну, да тамо једно 8 дана стоји. За тим се процеди успе се у мању стаклад и добро зачепи. Ликер је овај особито добар ловцима и уопште људма, који по зими иду као шумарима, чобанима. Семе пак шинково, које несме бити промрзнуто, испржи се истуче као кафа и помеша с кафом. Тим кафа буде укусна и здравија и нарочито је добра онима, које стомак боле.

(Клијање семена). Дуван може до 9 година клијати, краставци, келераба до 8, сочиво, кромпир 6 година, грашак детелина кељ, купус репе свакојаке 5 година. Јечам зимњи, кукуруз, раж, репица, шевица детелина, јарица 4 г. Пролећни јечам зоб, кудеља, мак 3 г. Проја 2 године.

(Мушица) има свакојаких а међу овима једна која се по рани врзе. Као што су гњиде по лози, у Француској и у Клостернајбургу код Вена потаманиле читаве винограде, тако ове мушице по-

тамане читава поља. Оне налегу на усев јаја и у априлу се легу и лете. Један је економ сејао 300 ланаца жита и добивао је преко четир хиљаде мерова жита, али кад су једаред те мушице улегле се у његов усев он доби само 800 мерова. Овај економ предлаже да власт даде од вештака у пролеће, чим се снег отопи, сва поља прегледати, па де се нађе трага од тих мушица, тај се усев преорати, друге помоћи засада још нема.

(Јесење орање.) Како су сада дани отоплили а снега нема, то би ваљало земљу, која је за пролећни усев одређена сада узорати. Орање тако промрзне, те отуд земља плоднија буде, а лакше се до године орати даје. Орање зимње боље влагу држи него неузорана земља, а лакше се озго осуши него ова, те пролећна јака влага неможе му шкодити. У пролеће се може преорати или не, како је де земља, тек да је боље у јесен за пролеће орати то стоји.

(Поледица) кад дуже на усеву стоји, овај вене, јер до њега ваздух не допире, за то је нужно, де има оваца ове преко усева терати и лед прогрушати.

БАБА НАСТИН КВАРТИР.

Приповедна.

II.

Али баба Наста је имала и своју рођену кћер. Сека Пела, бог да и њој душу прости умрла је и она сирота, беше девојче од својих 50 лета. Баба-Наста говораше увек да јој је тек нешто преко двадесет. Ми смо знали као и баба „Наста“, колико јој је управо, али би хтели да то и баба Наста призна, те је питасмо:

— Јелте мајко, колико има година, како се ви сами патите са скамиодери, тако је мајка ђаке звала, кад се на њих тужила, а глас нам беше пун сажалења као да би рећи хтео: сирота мајка!

— Много богме, дечице моја, пуних педесет година од како је мој покојни умро. Мајци је мило, де је лено питамо, те нам тепа у одговору, који пропрати са уздахом: — Е-е-еј!

— Јелте мајко, јесте ли се, по други пут удавали, питасмо други дан мајку, да не би опазила куда навијамо, да смо је први дан и то питали?

— Нисам — и боље, какви су данас људи, још би ми то фалило.

Дакле пре педесет година умро баба Настин муж, она се није више удавала, а Пела није ванбрачно дете — излази Пели управо педесет, је ли нешто више или неки месец мање. Још смо боље; дознали по другом једном рачуну, даје сека Пела далеко од двадесет отпутовала.

Ја једаред у шали приповедим пред мајком, како ме је једна скадарка девојка са „белила“ карловачка запитала хоћу ли ја њу узети, а ја јој одговорио да хоћу, а мајка се намршти на ми приши: Ти си хуља као и твој отац.

Ја је питах зашто је мој отац уља, но она се окрете па оде. Уватим мајку једном добре воље и поновим питање, а она се поново расрди, али и одаде тајну: Тако је и твој отац мојој Пели говорио, па је слагао.

— Наопако да није, помислих ја у себи, ја му заиста неби хтео син бити, и прорачуни: кад је тридесет година како је мој отац свршио богословију а могао је и нешто прелагати сека Пели онда је овој управо педесет.

Но најбоља је сведочба ово: Сека Пела се после тога удала. На цедуљи венчаној од магистрата писало је: Пела Јовшић 24. године стара. Живила је с мужем само месец дана и кад је сарањиваху стајаше на сандуку с једне стране: Пела Јовшић а с друге: Поживе шесдесет љџџ.

Сека Пела је гадна мрзовољна девојка, но није с тога што је седе плела, јер је косу фарбала, него што нигад није ни била лена, а гад неможе добар бити. Нама мучно беше и кад јој добро јутро називасмо, и кад смо с њоме из једне чиније јели,

онда никад главе дизали нисмо, него смо онако негледуш вадили те је мајка често морала довикивати: лакше има ту и више кашика. Али кад је ту лепа братичина, онда је и сека Пела лепа па добра. Онда ти се ми умето увући у сека Пелину собу па је замолити: Сека Пело, дајте нам часком ваше оштре маказе да пресечемо ову артију, па по читав сат сечемо један табак. Или нам се замрси бришим што хоћемо с њиме теку да шијемо те одемо: слатка сека Пело, ви сте тако вешта пнајдерка, размрсите нам ове konce, ваши прстићи то ће за час урадити, а она узме их у своје незграпне ручерде, па како је кад је сама у соби наочаре носила, а сада то није смела, мучи се три сахата а док она доле у струку ибришима гледи а ми — не — себи руке, само гледимо у лепу братучину.

Лепа синовица баба Настина небеше шмизла швабска. То беше девојче српско весело лакомило. То беше тица ни одвише питома ни дивља Цвркуће ти чело главе на лини, а кад се машиш руком, она прне, одлети, али не далеко. Можеш се с њоме разговарати можеш и напалити, она не бежи од тебе али и неда ти близу. Увек си је видио чисто смерно обучену. Као да је на њој растло тако јој дивно стоји одело. Све је то она сама скроила и санила. Она је живину ранила краву музла и опет је увек ко голубица чиста. Пре зоре је на ногама и последњалеже. Брат јој се с нама дружио, ишао је с нама у школу. Одлазили смо му чешће раније и доцније, али увек смо сестру спремну налазили. Канда обучена леже и устаје; цвет на глави мора да из косе ниче кад је увек свеж а никад невидиш када га бере и задева. Ни брат ни отац ни мати не виде је кад се оправља. То је вила, њој то име најбоље доликује, јер зар би ко рекао за вилу да је то неко више створење, кад би је видио како седи на ципеле назува; а за баба Настину синовицу, морао си рећи: то није девојка то је нешто више. Ми је невидесмо никад ни да једе ни да пије. Као да је с неба сишла. Анђо брате, прави анђо!

Колико је лепа била и од себе, та је тајанственост још више у нашим очима дизала. Ја нисам знао зашто, али сам доцније дознао. У Карловци најмање свештенство поштују, а зашто, јер виде из чега постаје попа. Виде богослова који често с њима бекрија и чини лудорије свакојаке и кад се обуче а они га знају. Сасвим је другчије у местима де попа на парохију обучен долази. Био сам у једноме далеком српском месту, де нису никада видели богослова, де многи нису умели себи да растумаче како то постаје попа, него неки глупљидржаху, да се он роди с амантијом заједно, и кад им ја рекох да сам ја богослов и да ћу бити попа о-

ни се чудише и напоследку рекоше: ето шта је попа, човек као и ми само што носи дужи капут и шири шешир!

Знали смо ми да је баба Настина синовица као и друге девојке, али њено владање облило је са неком светлошћу, као оно што се слика око главе светитеља и ми је сви поштоваемо и мило нам беше у њеном друштву бити. Но осим кућевна рада доспевала је баба Настина синовица и на други посао. Читала је српске књиге. Брат јој је одрастао с баба Настини ћаци, он јој је давао књиге да чита и то беху само онаке, какав је дух дисао међу баба Настини ћаци, књиге пуне родољубља и лепота српских. Баба Настина син вица небеше замисљена размажена камигуша каква по ведре под заптом српским одрасла девојка. Веселој нарави њеној јако је говео расположен живот ћачки. Пева и игра мислим просипа се вино, а он ни воде нема кад хоће. Кад је и која чаша рујнога, тек онда да га видиш, то око, ту ногу, па то грло! Ако никад ниси весо био, дођи кад се карловачки ћаци веселе, па нетреба ти вина, само гледај то њихово весеље — од тога ћеш се опити и заиграти. Брат баба Настине синовице донео би кадгод по коју ћупу руменике из богатог подрума очевог. Отац њихов трговао је кадгод, но недавно је дућан распродао. Остало је само неколико ћупа у њему и тезга, која показује, шта је кадгод та соба била. У тим ћупама донашао је синовац својим друговима вина, он беше вредан подрумџија, заслужио је то, па отац није му бранио, само му не беше јасно за што сваким даном у дућану све мање ћупа, а ево разјашнења. Притисак беше тада, као што рекох, велик, на глас се ниси веселити смео, но у себи. У соби и којекако, али на сокаку ниошто. То беше смрт ћупама. Ми кад испијемо вино изађемо на сред сокака, уватимо се у коло, метемо ћупу у сред и играмо око ње, неговорећи ништа, као оно индијанци, уједаред јелан узме ћупу и удари је о камен ова се расиршти ми викнемо: Живио и сваки себи. То је било у пркос полицији и директору. Сутра дан се чуло, да је код баба Настина квартира било ларме. Истрага се повела али су се само могле наћи цице на калдрми и ништа више. У таким ћачким незлобним лудоријама радо би и синовица баба Настина учествовала. Преко пута од баба Настина квартира, живила је баба и ћерка. Оне беху јако глуве и сујеверне. Имале су добре винограде и пун таван евењака. Кућа беше ниска а таван отворен. Ми се договоримо да крадемо од бабе грошће. Тек што је сутон се ватати почео, једном од нас који је само неколико палаца мањи од хвата био, седне други исто тако велики на

врат, и огрне велики бео чаршав, који је допирао ниже колена ономе што носи а стајао на глави оном што горе седи, те се видиле само једне ноге и једна глава. Чаршав је дала баба Настина синовица по брату. Ношач узме у руке штицу од два хвата и ајд пред бакине прозоре. Так, који је код ове био у квартиру, и био у договору с нама, покаже баби авет и почне се кривити по соби. Баба кад онази грдобу у бело обучену поплаши се и стане се молити богу, то исто и ћерка јој. Авет прође мало по авлији, па после дође до врата на тавану; онај што је горе, сасвим је могао комотно попети се на таван и узети две три евењеке па с њима седнувши другару на врат кући отићи, а баба гледи де се авет пење на таван па се моли богу: недај јој само у собу.

Евењеке су поједене оно вече у баба Настиним квартиру. Баба преко пута не би ни знала да јој што фали, но кад је ујтру пошла, да се други потужи, како јој авет кућу обилази, она види зрне-

вље грожђа на земљи те се траг дао од њене куће баба Настиној.

И пропали би, али де је несреће ту и среће има. Баба покупи све зрнење у кецељу, па ево ти је у нашу собу: „Де су ти лопови! Ми на бабу: какви лопови“, а она нама: „ви, што сте, покрали моје евењеке, ево сам вам траг уватила.“

Држи ти баба само тај траг помислимо ми, хвала твојој глави, кад си га ти у кецељу скупила па се осечемо на њу и истерамо је напоље. Баба нас тужи, али ни полиција, ни директор не нађе ништа, но још баба буде изгрђена што беди таку добру децу, а баба Наста хтеде јој почупати и оно мало косе, што хтеде увредити част њеног квартира и назва је лудом којој се приказује, да су њени ћаци лопови, као што јој се приказала авет.

Ми бесмо до душе и једно и друго но тек из шале.

Уз таке шале пристајао је и син солгабирова из Кањиже, и још је он највише грожђа појео.

Али — сутра долазе Новосађани на сабор.

(Продужиће се.)

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

— У једном од пређашњих бројева јавили смо да је саборско устројство потврђено, но то се није обистинило него овако стоји за сада та ствар. Министарство просвете претресало је већ устројство саборско и изменило је доста што шта у њему, и то оно место де се говори о правима краљевим, де се мора јасно описати какво је то право, даље изменило је и то да се сабор недржи тако често као што се у устројству одређује, јер се, вели, тако здраво много троши а није нужде. Ни остало устројство ни измене те још није краљ потврдио, то ће вели се тек доцније бити. Пре пролећа неће саборско устројство у живот ступити. Известилац је у тој ствар министарски саветник Карло Сас, који је био на инсталацији патријарховој, јер је г. Мандић од дужег времена, од како му је јединац умро у Новоме Саду и као што се говори неће се ни враћати натраг него ће се пензионирати, што би грдна штета била

— Далматински сабор, донео је закон за средње државне школе, но коме се на истима има само на српском језику предавати. Цар није тај закон потврдио, ма да се Редић узимао за то и говорило се, да неће више хтети намесником бити, ако се то неучини.

— Земалска влада у Загребу направила је предрачуна за 1875. године у ко коме јој претиче 40 000 фор од редовног трошка, те ће овај новац употребити да гради друмове по Хрватској и Славонији.

— Далматински посланици приповедају, да је Цар обећао намеснику Родићу да ће на пролеће први пут у Далмацију ићи.

— Молинари вратио се из Пеште, несвршивши ништа за крајницу, јер министар финансије Гици није имао каде да о томе ради. Главно му је било, да се удеси што за Земунску — Сисачку железницу.

— Сабор угарски престао је држати седнице до после божијћа, а дотле радиће финансијални одбор саборски. Тај одбор, дошао је већ и до трошка за хонведе. Видиће се хоће ли умалити тај трошак, но скоро са свију страна вичу, да се укину хонведи сасвим, па да се немора кубурити за новац. Бечлије су у томе и досада мудрије биле од Пештанаца, јер су преко 5 милиона годишње на хонведе мање трошили него Мађари. Појавио се у одбору финансијском и тај предлог да би требало прегледати сву земљу, јер се зна да има милиона ланаца земље, са којих се скида гомила асна а неплаћа готово никаква порција. Има у спахија хиљадама ланаца шума, које се ору а плаћају порез шумски, има толико хиљада ланаца рита, де најбоља шеница роди, а нише се рит и плаћа неколико новчића по ланцу. Но шта ћеш, кад је обрштар у Тителу заповедао био капетану у Ковилу да иде патријарху у Карловце да иште порцију, а патријарх дочека капетана: а добро дошли ви ћете бити мој гост данас, и ту га тако прочисти да је овоме срамота да каже по што је дошао, него се изговора којекако пред обрштаром, па кад и овај оде да његовој Светости каже, да није другчије, да се дуже чекати несме, јер је и народна сиротиња свој порез исплатила, он добије одговор: изволите ви данас бити мој гост и владајте се као да сте у својој кући, а остало је моја брига, и врати се натраг да каже капетану: ја сам прошао као и ви. Тако је српски патријарх радио, а шта ради мађарски гроф. Но да се вратимо на финансијални одбор у Пешти. Влада је била предложила за осигурање моста на друму Вараждин — Загреб — Карловац 20.000 ф. а одбор је укинуо 10.000 ф. За осигурање моста на Драви предложено је 15.000 ф. а одобрено 10.000. Да се доврши друм из Осека у Вуковар предложено је 30.000 ф. и то је остављено нерешено, За уређење Драве допуштено је 40.000 ф. За радње на обалама кад Даља предложено је 26.864 ф. а дозвољено је полак тога јер се, вели, радња може 1876 г. довршити. За уређење

Саве било је предложено 65.914 а одобрено 33.914 ф. Као што се види, код Хрватске и Славоније уме се штедити.

— Талијанска народна скупштина одредила је да се чувеном јунаку Гарибалдију, који је са шаком људи освајао краљевине, даде годишње 100.000 динара пензије. Влада је досада сама нудила Гарибалдију да му помогне али он нехтеде од ње примити ништа. Сам краљ хтео му је много учинити по поносни јунак нехтеде ни од њега ништа да узме, ма да је дотле дотерао да је и лађицу своју продао, коју му је краљ испод руке за 80.000 ф. прекупио, што ни близу не вреди. Новце ове послао је по једном Талијану сину своме, но Талијан побегне с тим новцима у свет. Видићемо хоће ли узети, што му народ даје.

— Чешке новине проносе глас, да кнез Милат хоће да узме кћер грофа Андрашија што неверујемо.

— Најважнији је догађај ових дана промена министарства у Србији. Врло велика већина посланика, које је народ бирао није задовољна са данашњом владом, него иште, да се Турцима неверује, да се браћи својој и ван Србије помаже, да се народ спрема за земањ јуначки, и т. д. иште све, што Србин искати мора, коме је већ дотужало чекати. Та већина хтела је, да се то светлome кнезу отворено из скупштине каже. Влада је против тога била и у скупштини је само са три гласа надјачала. Три ко ни један. Кнез је увидио да влада нема у за се поуздану већину у скупштини и ова даде оставку а кнез прими, те изабра нове министре а то су: Чумић председник, после: Цирођанац, Стојан Новаковић Каљевић (б. уредник „Србије“) Богичевић Протић Љ. Ивановић. Скупштина се одложила до светог Саве.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Накна је хрђава управа у Срему) види се отуд, што из Вуковара преко листа „Народности“, позивају народ, да побележи какве покоре по срезу и општинама чине власти, па да из сваке општине по један јали два човека иду на тужбу у Загреб. Јер је, вели се, народ тако гоњен, да устаје на зло. У једном месту убише кнеза. У Гргуревци пуцаше на бележника. У Илоку на силу протера народ кнеза и т. д.

(у Кукујевцу) гради се из земаљске благотине, у коју Срби као и католици улажу парохијални дом католичком жупнику за 8000 ф. а вр. поред робе општинске. Срби немогу ни од чернића своме пароху да кућу саграде!

(Спори судови). Читамо у „Народности“ како се од осецког суда великог споро пресуде добивају и криве се писари који отежу с пренисом пресуда. По овде и свуда можеш оседити док пресуду добијеш, али неће бити сами писари криви.

(Истрага против вршачка магистрата.) У Вршцу изађе недавно безимена књижица, у којој се доказује, како магистрат хрђаво управља са општинским имањем, јер је за три године начинио по милиона дуга и т. д. Магистрат је позвао в. жупана да он истражи је ли истина то што се проноси по вароши.

(За подмирење општинска трошна у Новоме Саду) одредила је последња скупштина да се на сваку форинту државна данка 24 новчића општинска данка плаћа.

(Народне кујне) У свима већима варошима постоје тако зване народне кујне, из којих се сиротињи за буд зашто, за пет шест новчића даје добар ручак. Тако „благодјејније“, установљено је ово дана у Пешти и Будиму, де је сиротиња грдно притисла. Богаташи и други добри људи којима је Бог нешто више дао, прилажу да се те кујне могу одржати,

и право је и наметно је, боље лепим, па да ти се каже хвала, него ружним, јер глад очију нема, многи ће пре отети него умрети.

(Разбојничко дело). Јесенас негде нападну разбојници на кућу српског свештеника у Суботишту. Девочица кћи свештеникова скочи кроз прозор и отрчи општинској кући по помоћ Кнез са два војника дотрчи, по један разбојник пукне и кнеза на место убије, а други рани једног војника. Злочинцима не може да се уђе у траг.

(Нашто се шајнаш одселио у Србију). Из Госпођинаца одсели се један човек, који је имао својих 8 ланаца земље и могао лепо живити, у Шабац. Око Шапца има много салаша по којима већином бегунци лопови живе као одадије. Хуље неке од тих знајући, да је продао земљу те да новаца има, дођу му на кућу испребијају га и отму му новце. Сад седи као некада Израилђани на рекама вавилонским и плаче сећајући се Госпођинца.

(У Крижевци) изабран је за посланика на хрватски сабор народњак барон Ожеговић, градоначелник крижевачки.

Позив на предплату.

Још три броја „Гласа народа“ има да изађу у овој години. За то време ваљало би да приспе претплата за нову годину, једно што је нужно да знамо колики ћемо број штампати, а друго што од нове године нећемо никоме моћи на вересију лист шиљати, да нам посао чист буде и да не морамо мољакати за свој рођени новац, те с тога и скупљачима овим јављамо, да ћемо само оним уписницима њиховим лист шиљати за које нам готове новце пошљу.

По радосним приликама, које нам се досад јавише, судимо, да ће овај лист од нове године лепо се раширити по српском свету, те с тога остављамо му стару цену.

Да би читаоци на страни могли недељом, када су доспешни за читање, лист добијати, излазиће лист од нове године четвртком сваке недеље.

Ми идемо за тим да листу цену спустимо и да га по спуштеној цени управо у кућу претплатницима достављамо, јер много је њих, којима се недеси ситна новца у цену, да новчић писмоноши даду, те тога ради и лист напуштају. Али то зависи од уписника, што је више претплате, тим ће лист јефтинији бити.

Скупљачима остаје онај проценат, који смо у броју 44. овога листа рекли.

У Новоме Саду 1. децембра 1874.

Уредник и издавалац.